

Muziek & Literatuur

Het Collectief & Oxalys

Schönberg, Ravel, Korngold, Delage, Stravinsky

vrijdag 18 februari 2005

Muziek & Literatuur . Seizoen 2004-2005

Muziektheater Transparant . Dirk Roofthoof
Strauss/Tennyson
di 28, wo 29, do 30 september 2004

Oxalys
Debussy, Schönberg, Mahler/Schönberg
woensdag 13 oktober 2004

Het Collectief & Oxalys
Schönberg, Ravel, Korngold, Delage, Stravinsky
vrijdag 18 februari 2005

begin concert **20.00 uur**
pauze omstreeks **20.50 uur**
einde omstreeks **21.50 uur**

inleiding door **Stephan Weytjens** . **19.15 uur** . **Foyer**
teksten programmaboekje **Stephan Weytjens**
coördinatie programmaboekje **deSingel**
druk programmaboekje **Godefroit**

gelieve uw **GSM uit te schakelen!**

Foyer deSingel
enkel open bij avondvoorstellingen in Rode en/of Blauwe Zaal
open vanaf 18.40 uur
kleine koude of warme gerechten te bestellen vóór 19.20 uur
broodjes tot net vóór aanvang van de voorstellingen en tijdens pauzes

Hotel Corinthia (Desguinlei 94, achterzijde torengedouw ING)

- Restaurant HUGO's at Corinthia
open van 18.30 tot 22.30 uur
- Gozo-bar
open van 10 uur tot 1 uur, uitgebreide snacks tot 23 uur
deSingelaanbod: tweede drankje gratis bij afgifte van uw
toegangsticket van deSingel voor diezelfde dag

Oxalys

Laure Delcampe sopraan. Xenia Meijer mezzosopraan

Het Collectief

Robin Engelen muzikale leiding . Jacqueline Janssen Sprechstimme

Maurice Ravel (1875-1937)

Trois Poèmes de Stéphane Mallarmé 12'

- Soupir
- Placet futile
- Surgi de la croupe et du bond

Erich Wolfgang Korngold (1897-1957)

Tanzlied des Pierrot
frei nach Rodenbachs Schauspiel 'Das Trugbild' 3'

Maurice Delage (1879-1961)

Quatre Poèmes Hindous 11'

- Madras: Une belle
- Lahore: Un sapin isolé
- Bénarès: Naissance de Bouddha
- Jeypur: Si vous pensez à elle

Arnold Schönberg (1874-1951)

Sechs kleine Klavierstücke, opus 19 6'

- Leicht, zart
- Langsam
- Sehr langsame Viertel
- Rasch, aber leicht
- Etwas rasch
- Sehr langsam

Igor Stravinsky (1882-1971)

Trois Poésies de la Lyrique Japonaise 4'

- Akahito
- Mazatsumi
- Tsaraiuki

pauze

Arnold Schönberg / Albert Giraud

Pierrot Lunaire, opus 21 36'

Deel I

- 1 Mondestrunken
- 2 Colombine
- 3 Der Dandy
- 4 Eine blasse Wäscherin
- 5 Valse de Chopin
- 6 Madonna
- 7 Der kranke Mond

Deel II

- 8 Nacht
- 9 Gebet an Pierrot
- 10 Raub
- 11 Rote Messe
- 12 Galgenlied
- 13 Enthauptung
- 14 Die Kreuze

Deel III

- 15 Heimweh
- 16 Gemeinheit!
- 17 Parodie
- 18 Der Mondfleck
- 19 Serenade
- 20 Heimfahrt
- 21 O alter Duft

Ensembleliederen van Schönberg, Stravinsky, Ravel en Delage

Maurice Ravel en zijn Parijse vrienden van de Société Musicale Indépendante, de in 1909 opgerichte tegenhanger van de conservatieve Société Nationale de Musique, planden in 1913 een 'fabelachtig schandaalconcert'. Op het programma zouden drie liedcycli staan, die onderling opmerkelijke raakvlakken vertoonden: Arnold Schönbergs 'Pierrot Lunaire', Igor Stravinsky's 'Trois Poésies de la Lyrique Japonaise' en Ravels 'Trois Poèmes de Stéphane Mallarmé'. "Het eerste en tweede stuk zullen protest uitlokken", kondigde Ravel aan, "het derde daarentegen zal het publiek kalmeren, bij het naar huis gaan zullen de mensen melodietjes kunnen neuriën." Het bewuste concert vond uiteindelijk plaats op 14 januari 1914 in de Parijse Salle Erard, al werd Schönbergs 'Pierrot Lunaire' vervangen door de 'Quatre Poèmes Hindous' van Maurice Delage. Een Parijs concert dat, zoals aanvankelijk gepland, de ensembleliederen van Schönberg, Stravinsky en Ravel samen presenteerde - zonder Delage - werd pas vijfendertig jaar later, in 1949, georganiseerd door René Leibowitz. Het concert van vanavond brengt de vier werken - Schönberg, Stravinsky, Ravel én Delage - samen binnen één en hetzelfde programma. Deze vier werken zijn op verschillende manieren met elkaar verbonden: door het tijdstip waarop ze ontstonden (ca. 1912-1913), door onderlinge vriendschapsbanden (vooral tussen Stravinsky, Ravel en Delage), maar vooral ook door het instrumentaal ensemble.

Arnold Schönberg Pierrot Lunaire, opus 21 (1912)

Arnold Schönberg componeerde 'Pierrot Lunaire' in 1912, op vraag van de Leipzigse actrice-vocaliste Albertine Zehme. Hoewel Schönberg niet de gewoonte had om in opdracht te componeren, was hij meteen enthousiast over het voorstel om een aantal gedichten uit Albert Girauds gedichtenbundel 'Pierrot Lunaire' (1884), in een Duitse vertaling van Otto Erich Hartleben (1892), op muziek te zetten. Voor Schönbergs enthousiasme kunnen er verschillende redenen aangevoerd worden. Als men bedenkt dat Schönberg bij het componeren van complexe 'vrij-atonale' vormen behoefte had aan een tekst als houvast - zoals hij zelf herhaaldelijk beweerd heeft - dan waren de gedichten van Giraud met hun repetitieve vormstructuur ongetwijfeld een welkom geschenk. Alle 'Pierrot Lunaire'-gedichten zijn immers opgebouwd uit drie strofes, waarbij telkens de eerste twee regels van de eerste strofe herhaald worden als de laatste regels van de tweede strofe, en waarbij het openingsvers nogmaals her-nomen wordt als slotregel van het gedicht. Een dergelijke gedichtvorm (de zogenaamde rondeelvorm: ABCD EFAB GHIJA) kon als een ideaal oriëntatiepunt fungeren voor de terugkeer van muzikale thema's, motieven of akkoorden in een compositie die niet langer gestoeld was op de tonaliteit. Verder mag zeker ook de inhoud van de gedichten Schönbergs belangstelling gewekt hebben. Met de figuur van Pierrot, die reeds in de negentiende eeuw een symboolstatus verworven had als de eenzame, onbegrepen, moderne kunstenaar, kon een componist als Schönberg zich beslist maar al te goed identificeren. Ook uit Schönbergs zorgvuldige selectie, groepering en nieuwe rangschikking van 21 Pierrot-

zelfportret van Arnold Schönberg, ca. 1912

gedichten uit Girauds poëziebundel blijkt zijn bedoeling om van 'Pierrot Lunaire' een "allegorie van de moderne kunstenaar" te maken.

In deel I van Schönbergs cyclus raakt de dichter-Pierrot bedwelmd door het maanlicht, symbool van zijn vrije fantasie. In deel II wordt hij overmeesterd door donkere, quasi-expressionistische visioenen. In deel III, tenslotte, zoekt Pierrot harmonie met zijn eigen verleden en met de traditie. Dit allegorische traject vertoont interessante raakpunten met Schönbergs eigen artistieke situatie anno 1912 en wordt tegelijk ook weerspiegeld in de muzikale organisatie van de 21 composities. Naast stukken die nog duidelijk verbonden zijn met Schönbergs intuïtieve compositie-ideaal, zoals we dat kennen uit zijn vroege atonale werken, treffen wij in 'Pierrot Lunaire' een aantal composities aan die helemaal gefundeerd zijn op 'traditionele' vormen en technieken, zoals canon en fuga - vormen en technieken die de componist in zijn voorafgaande atonale werken nog resoluut gewerd had omdat zij de spontane zelfexpressie in de weg stonden.

Dat de vocale partij van 'Pierrot Lunaire' bestemd was voor een spreekstem en niet voor een zangstem, was eigenlijk het idee van Albertine Zehme, Schönbergs opdrachtgeefster. Zij had reeds naam gemaakt in het (door een combinatie van gesproken tekst en muziek gekenmerkte) genre van het melodrama, en verwachtte van Schönberg dat hij iets componeerde waarin haar 'persoonlijke declamatiestijl' tenvolle tot zijn recht kwam. Zonder twijfel overtrof Schönbergs uitwerking van de spreekstempartij Zehmes stoutste verwachtingen. Fascinerend is vooral hoe Schönberg de spreekstempartij verregaand in het muzikale verloop integreerde. Aan de hand van een eigen notatiesysteem (met telkens een kruisje doorheen de notenhals) legde hij zowel de toon-

hoogte als het ritme van de spreekstempartij met de grootste nauwkeurigheid vast in de partituur (al bestaat er nog steeds discussie over de juiste interpretatie). Schönberg was weliswaar niet de allereerste die een melodramatische spreekstempartij diastematisch en ritmisch fixeerde - reeds Humperdinck had in zijn melodrama 'Königskinder' (1897) een enigszins vergelijkbaar notatiesysteem gehanteerd. Origineel is echter vooral hoe Schönberg de spreekstempartij concreet behandelt in 'Pierrot Lunaire'. Ten eerste wordt de spreekstem hier tot in het extreme gedifferentieerd aan de hand van uiterst gedetailleerde voordrachtsaanduidingen: van de ene noot naar de andere kan zij variëren van "tonlos geflüstert", "mit Ton gesprochen", "gesungen" tot zelfs "fast gesungen, mit etwas Ton, sehr gezogen, an die Klarinette anpassend"... Verder beoogt Schönberg in 'Pierrot', zoals hij in het uitgebreide voorwoord uitdrukkelijk beklemtoont, geen "realistisch-natürliches Sprechen", evenmin een "singende Sprechweise", maar wel "ein Sprechen das in einer musikalischen Form mitwirkt". Dit is een cruciaal element: de spreekstem gaat in 'Pierrot Lunaire' in belangrijke mate deel uitmaken van de muzikale vorm, bijvoorbeeld door motieven en thema's uit te wisselen met de instrumenten. De integratie van de genoteerde spreekstempartij in de muzikale vormstructuur kan zelfs erg ver gaan, zoals in nr 17 'Parodie', waar de recitant samen met de instrumentale stemmen verenigd wordt in een complexe canon - iets wat in de melodrama's van Schönbergs voorgangers en tijdgenoten nog volstrekt ondenkbaar was.

Het instrumentaal ensemble van 'Pierrot Lunaire' is beperkt tot vijf solisten, die acht instrumenten bespelen: fluit/piccolo, klarinet/basklarinet, viool/altviool, cello, piano. Met deze beperkte middelen bereikt Schönberg een maximale diversiteit: geen twee melodrama's zijn op dezelfde manier geïnstrumenteerd. De keuze voor een klein instrumentaal

Igor Stravinsky

Trois Poésies de la Lyrique Japonaise (1912-1913)

ensemble had enerzijds te maken met de financiële mogelijkheden van Schönbergs opdrachtgeefster, maar kadert ook in een algemene tendens die wij in veel vroeg-twintigste-eeuwse werken herkennen: de tendens om het grote, laatromantische orkest te vervangen door een klein, transparant ensemble. Deze tendens, die wij in Schönbergs eigen oeuvre eerder ook al aangekondigd zien in de 'Kammersymphonie opus 9' (1906), is ook te herkennen in de andere ensembleliederen die vanavond op het programma staan.

Igor Stravinsky maakte reeds in 1912 kennis met 'Pierrot Lunaire', en was er in bijzondere mate door gefascineerd. De Russische componist heeft zijn bewondering voor Schönbergs compositie nooit onder stoelen of banken gestoken, en rekende 'Pierrot Lunaire' zelfs tot de absolute hoogtepunten van het twintigste-eeuwse repertoire. Stravinsky was vooral in de wolken van Schönbergs instrumentatie. De aantrekkingskracht die het Pierrot-ensemble op hem uitoefende, is duidelijk af te lezen uit zijn 'Trois Poésies de la Lyrique Japonaise' (1912-1913).

Deze toonzetting van drie Japanse gedichten betekende voor Stravinsky een tussendoortje terwijl hij de laatste hand legde aan 'Le Sacre du Printemps'. De teksten van de drie haiku's ontleende hij uit een anthologie van naar het Russisch vertaalde Japanse gedichten, die hij in de zomer van 1912 had leren kennen. Zoals in 'Le Sacre du Printemps' staat ook in deze gedichten, waarvan de titels overigens verwijzen naar de namen van de dichters, de lente als thema centraal. De indruk die de Japanse gedichten op hem maakten, vergeleek Stravinsky met die van tweedimensionele Japanse houtsnedes: "De grafische problemen van perspectief en ruimte zoals men die waarneemt in deze kunst, inspireerden mij ertoe iets vergelijkbaars te doen door middel van muziek."

Onder de indruk van 'Pierrot Lunaire', koos Stravinsky ervoor om de zangstem te laten begeleiden door een kleine, heterogene groep instrumenten: twee fluiten, klarinet, basklarinet, piano, twee violen, altviool en cello. Binnen Stravinsky's oeuvre betekende deze instrumentatie een ware ommekeer. De

Stravinsky en Ravel in 1913 © Paul Sacher Foundation

liederen staan aan het begin van een hele reeks werken waarin het traditionele grote orkest wordt ingeruild voor steeds wisselende kleinschalige ensembles met een heterogene samenstelling. Denken wij bijvoorbeeld aan 'Pribaoutki' (1914), 'Renard' (1915-1916) en 'L'Histoire du Soldat' (1918).

Wanneer Stravinsky zich enthousiast uitliet over de instrumentatie van 'Pierrot', had hij het niet alleen over de keuze voor het instrumentaal ensemble. Hij had ook een grote bewondering voor de geïndividualiseerde melodische lijnen in 'Pierrot', die dankzij de specifieke instrumentatie duidelijk in de verf werden gezet, kortom voor "de hele contrapuntische en polyfone structuur van dit briljant instrumentaal meesterwerk". De echo van Schönbergs melodrama's is nergens meer op de voorgrond dan in de openingsmaten van Stravinsky's tweede lied, 'Mazatsumi'. Deze snelle toonladderfiguren, arpeggio's en staccato-akkoorden vormt - wellicht niet toevallig - de eerste muziek die Stravinsky componeerde na zijn kennismaking met 'Pierrot'. Ook het gebruik van de meest uiteenlopende speeltechnieken herinnert aan 'Pierrot'.

Dat Stravinsky 'Pierrot Lunaire' consequent als een "instrumentaal meesterwerk" omschreef, weerspiegelt zijn 'gemengde gevoelens' tegenover het gebruik van de spreekstem in dat werk. Stravinsky betreurde dat mevrouw Zehme tijdens het concert niet wilde zwijgen, zodat hij tenminste naar de muziek kon luisteren. En jaren later, toen 'Pierrot Lunaire' op grammofoonplaat verschenen was, wenste Stravinsky zich een 'doe-het-zelf-plaatopname' waarop de luisteraar desnoods, indien hij dat per se wilde, zelf het 'gehuil' mocht toevoegen... Overigens staat er vanavond behalve 'Pierrot Lunaire' geen enkel werk op het programma dat ook een gesproken declamatie vraagt. Ook de liederen van Maurice Ravel en Maurice Delage, aan wie Stravinsky trouwens twee van zijn Japanse liederen heeft opgedragen, worden met een gewone zangstem uitgevoerd.

Stéphane Mallarmé, schets van J.A.M. Whistler, 1893

Maurice Ravel

Trois Poèmes de Stéphane Mallarmé (1913)

Maurice Ravel was vooral in de jaren vóór de Eerste Wereldoorlog goed bevriend met Stravinsky. In de lente van 1913 verbleven beide componisten in Clarens, aan het Meer van Genève, waar zij in opdracht van Sergej Diaghilev samenwerkten aan een nieuwe orkestratie van Moessorgsky's opera 'Chovantsjina'. Vermoedelijk was het tijdens deze samenwerking dat Stravinsky Ravel liet kennismaken met zijn pas voltooide 'Trois Poésies de la Lyrique Japonaise', en hem ook vertelde over zijn bewondering voor Schönbergs 'Pierrot Lunaire'. Aangespoord door Stravinsky besloot Ravel nog in datzelfde jaar om enkele kamermuziekliederen te componeren waarin hij het ensemble uit Stravinsky's Japanse liederen vrijwel letterlijk overnam. De 'Trois Poèmes de Stéphane Mallarmé' (1913), waarvoor Ravel de poëzie leende bij één van zijn favoriete dichters, zijn geschreven voor fluit, piccolo, klarinet, basklarinet, piano, twee violen, altviool, cello. Vergeleken met de ensembleliederen van Schönberg en Stravinsky zijn Ravels liederen als het ware 'vanuit de klank zelf' gecomponeerd. Het transparante lijnenspel dat we aantreffen in 'Pierrot' en in de Japanse liederen maakt hier plaats voor een veel dichtere textuur. Subtiele, wisselende klankschakeringen, gevarieerde kleurenmengingen, en contrasterende kleurvelden verlenen de liederen een bijna hedonistische sfeer. Of Ravel vóór de compositie van zijn Mallarmé-liederen 'Pierrot Lunaire' heeft beluisterd, is onwaarschijnlijk. In 1914 sprak hij immers nog steeds over 'Pierrot Lunaire' als een werk dat hij slechts kende "van horen zeggen". Bron van inspiratie waren veeleer de Japanse liederen van Stravinsky, aan wie hij trouwens het eerste lied, 'Soupir', dat hij in Clarens voltooide, heeft opgedragen.

Maurice Delage

Quatre Poèmes Hindous (1912)

Maurice Delage was een leerling en goede vriend van Maurice Ravel en stond in 1912 ook geregeld in contact met Stravinsky. Mogelijk was het trouwens Delage, die Stravinsky diens interesse voor oosterse kunst bijbracht. In tegenstelling tot Stravinsky was Delage zelf goed vertrouwd met de muziek uit Oost-Azië. Zijn 'Quatre Poèmes Hindous', Delages bekendste werk, componeerde hij als een muzikale neerslag van een vijf maanden durende reis door India die hij rond de eeuwwisseling 1911-1912 ondernam. De titels van de liederen, 'Madras', 'Lahore', 'Bénarès' en 'Jeypur', zijn trouwens genoemd naar vier steden waar hij tijdens zijn reis verbleef en waar hij de liederen mogelijk ook componeerde. Het eerste en het vierde gedicht zijn Franse vertalingen van teksten van de monnik Bhartrihari (zevende eeuw na Chr.). Het derde gedicht is afkomstig van een anonieme dichter. Het tweede gedicht, 'Lahore', tenslotte, is geen vertaalde Indische poëzie, maar een Franse vertaling van het Duitse gedicht 'Fichtenbaum' van Heinrich Heine.

Oorspronkelijk ontwierp Delage de vier liederen voor zangstem met pianobegeleiding. In 1913 bewerkte hij de instrumentatie echter voor een klein ensemble, dat aanleunt bij dat van Stravinsky en Ravel. Delage heeft zelf trouwens uitdrukkelijk gewezen op de gelijkenis tussen zijn eigen ensembleliederen en die van Stravinsky en Ravel, en droeg twee van zijn liederen op aan beide componisten. Anders dan zijn collega's verving Delage de piano door een harp en voegde hij bovendien een hobo (en Engelse hoorn) toe aan het ensemble. Met deze instrumentatie beoogde hij een

nabootsing van de klankwereld uit India: "Je suis inquiet pour mon petit orchestre, car j'ai cherché des sonorités Hindoues qui me donnent froid dans le dos."

De grote liefde van Delage voor de Indische muziek, die hij grondig bestudeerde, en die hij prees om haar "openheid en vrijheid", blijkt ook uit andere kenmerken van de liederen. De verfijnde ritmiek bijvoorbeeld, wekt soms de indruk van een geïmproviseerde uitvoering, zoals die in de Indische muziekcultuur nog steeds gebruikelijk is. Ook de toonladders en melodische flarden roepen door hun karakteristieke intervallen vaak een oosterse sfeer op. Een interessant klankeffect is verder hoorbaar in de openingsmaten van het tweede lied 'Lahore'. Aan de hand van de 'exotische' combinatie van twee speeltechnieken, pizzicato en glissando, worden hier in de cellopartij de glijdende tonen van de Indische sitar nagebootst.

Intermezzo

Als intermezzo tussen de ensembleliederen staan vanavond twee pianowerken geprogrammeerd: Arnold Schönbergs 'Sechs kleine Klavierstücke opus 19' (1911) en 'Tanzlied des Pierrot' van Erich Wolfgang Korngold. Schönbergs zes kleine pianostukken zijn betoverende miniaturen, waarin de componist met een minimum aan middelen en in een overwegend terughoudende dynamiek een maximale expressieve zeggingskracht bereikt. Het 'Tanzlied des Pierrot' is een instrumentale versie van de aria 'Mein Sehnen, mein Wähnen' uit Korngolds opera 'Die tote Stadt' (1917).

Korngold componeerde de opera op twintigjarige leeftijd, naar de roman 'Bruges la morte' (in het Duits 'Das Trugbild') van de Belgische schrijver Georges Rodenbach. Deze door en door romantische muziek verschijnt tijdens dit concert als een nostalgische hommage aan het personage van Pierrot.

Maurice Ravel

Trois Poèmes de Stéphane Mallarmé

Soupir

Mon âme vers ton front où rêve, ô calme soeur,
Un automne jonché de taches de rousseur,
Et vers le ciel errant de ton oeil angélique,
Monte, comme dans un jardin mélancolique,
Fidèle, un blanc jet d'eau soupire vers l'azur!

Vers l'azur attendri d'octobre pâle et pur
Qui mire aux grands bassins sa langueur infinie
Et laisse, sur l'eau morte où la fauve agonie
Des feuilles erre au vent et creuse un froid sillon,
Se trainer le soleil jaune d'un long rayon.

Placet futile

Princesse! à jalouser le destin d'une Hébée
Qui point sur cette tasse au baiser de vos lèvres;
J'use mes feux mais n'ai rang discret que d'abbé
Et ne figurerai même nu sur le Sèvres.

Comme je ne suis pas ton bichon embarbé
Ni la pastille, ni jeux mièvres
Et que sur moi je sens ton regard clos tombé
Blonde dont les coiffeurs divins sont des orfèvres!

Nommez-nous... toi de qui tant de ris framboisés
Se joignent en troupeaux d'agneaux apprivoisés
Chez tous broutant les voeux et bêlant aux délires,
Nommez-nous... pour qu'Amour ailé d'un éventail
M'y peigne flûte aux doigts endormant ce bercail,
Princesse, nommez-nous berger de vos sourires.

Surgi de la croupe et du bond

Surgi de la croupe et du bond
D'une verrerie éphémère
Sans fleurir la veillée amère
Le col ignoré s'interrompt.

Je crois bien que deux bouches n'ont
Bu, ni son amant ni ma mère
Jamais à la même chimère
Moi, sylphe de ce froid plafond!

Le pur vase d'aucun breuvage
Que l'inexhaustible veuvage
Agonise mais ne consent,
Naïf baiser des plus funèbres!
A rien explorer annonçant
Une rose dans les ténèbres.

Maurice Delage

Quatre Poèmes Hindous

Madras: Une belle

Une belle à la taille svelte
se promène sous les arbres de la forêt,
en se reposant de temps en temps.
Ayant relevé de la main
les trois voiles d'or
qui lui couvre les seins,
elle renvoie à la lune
les rayons dont elle était baignée.

Lahore: Un sapin isolé

Un sapin isolé se dresse sur une montagne
Aride du Nord. Il sommeille.
La glace et la neige l'entourne
D'un manteau blanc.

Il rêve d'un palmier qui là-bas
Dans l'Orient lointain se déssole,
Solitaire et taciturne,
Sur la pente de son rocher brûlant.

Bénarès: Naissance de Bouddha

En ce temps-là fut annoncé
la venue de Bouddha sur la terre.
Il se fit dans le ciel un grand bruit de nuages.
Les Dieux, agitant leurs éventails et leurs vêtements,
répandirent d'innombrables fleurs merveilleuses.
Des parfums mystérieux et doux se croisèrent
comme des lianes dans le souffle tiède de cette nuit de printemps.
La perle divine de la pleine lune
s'arrêta sur le palais de marbre,
gardé par vingt mille éléphants,
pareils à des collines grises de la couleur de nuages.

Jeypur: Si vous pensez à elle

Si vous pensez à elle,
vous éprouvez un douloureux tourment.
Si vous la voyez,
votre esprit se trouble.
Si vous la touchez,
Vous perdez la raison.
Comment peut-on l'appeler bien-aimée?

Igor Stravinsky
Trois Poésies de la Lyrique Japonaise

Akahito

*Ik wou je witte bloemen in de tuin laten zien.
Maar het begon te sneeuwen.
Weet niet meer waar de sneeuw is en waar de bloemen.*

Mazatsumi

*De lente is gekomen.
Vanuit de barsten in de ijskorst springt spelend, schuimig water.
Het wil de eerste witte kleur zijn van de blijde lente.*

Tsaraiki

*Wat is dat wit veraf!
Overal, alsof de wolken tussen de heuvels.
Dit zijn de kerselaars die bloeien:
de lang verwachte lente is gekomen.*

Arnold Schönberg

Pierrot Lunaire, opus 21

*Op gedichten van Albert Giraud in de Duitse vertaling van
Otto Erich Hartleben*

1 Mondestrunken

Den Wein, den man mit Augen trinkt,
Gießt Nachts der Mond in Wogen nieder,
Und eine Springflut überschwemmt
Den stillen Horizont.

Gelüste, schauerlich und süß,
Durchschwimmen ohne Zahl die Fluten!
Den Wein, den man mit Augen trinkt,
Gießt Nachts der Mond in Wogen nieder.

Der Dichter, den die Andacht treibt,
Berauscht sich an dem heiligen Tranke,
Gen Himmel wendet er verzückt
Das Haupt und taumelnd saugt und schlürft er
Den Wein, den man mit Augen trinkt.

Nederlandse vertaling door de auteurs van MENGMETTAAL

Maandronken

*De wijn die je met de ogen drinkt,
Vloeit in groene golven van de Maan
En overstroomt deinend
De stille horizonten.*

*Zoete maar verderfelijke raad
Zwemt rond in de toverdrank:
De wijn die je met de ogen drinkt,
Vloeit in groene golven van de Maan.*

*De vrome Dichter
Verzadigt zich aan het vreemde absint,
En drinkt met lange teugen, tot hij rondwentelt,
Met wilde gebaren, het gezicht naar de hemel,
De wijn die men met de ogen drinkt!*

2 Colombine

Des Mondlichts bleiche Blüten,
Die weißen Wunderrosen,
Blühen in den Julinächten -
O bräch ich eine nur!

Mein banges Leid zu lindern,
Such ich am dunklen Strome
Des Mondlichts bleiche Blüten,
Die weißen Wunderrosen.

Gestillt wär all mein Sehnen,
Dürft ich so märchenheimlich,
So selig leis - entblättern
Auf deine braunen Haare
Des Mondlichts bleiche Blüten!

3 Der Dandy

Mit einem phantastischen Lichtstrahl
Erleuchtet der Mond die krystallinen Flacons
Auf dem schwarzen, hochheiligen Waschtisch
Des schweigenden Dandys von Bergamo.

In tönender, bronzener Schale
Lacht hell die Fontäne, metallischen Klangs.
Mit einem phantastischen Lichtstrahl
Erleuchtet der Mond die krystallinen Flacons.

Pierrot mit dem wächsernen Antlitz
Steht sinnend und denkt: wie er heute sich schminkt?
Fort schiebt er das Rot und des Orients Grün
Und bemalt sein Gesicht in erhabenem Stil
Mit einem phantastischen Mondstrahl.

Colombine

*Als lichtende rozen bij volle Maan
Fleuren bleke bloesems
Deze zomernachten op.
O, kon ik er maar een plukken!*

*Om mijn droefenis te verzachten
Zoek ik langs de Lethe heen
De bleke bloesems van de Maan
Als rozen die verlichten.*

*Gesust zal mijn wrok maar zijn
Als het verbolgen hemeldak
Me het ijl genot verschaft
Jouw bruine lokken te bedekken
Met de bleke bloesems van de volle Maan.*

Pierrot Dandy

*Onder een wonderlijke Manestraal
Glinsteren de kristallen flacons
Op de wastafel uit sandelhout
Van de bleke dandy van Bergamo.*

*De fontein lacht in haar bekken
met een heldere metaalklank.
Onder een wonderlijke Manestraal
Glinsteren de kristallen flacons.*

*Maar de heer met witte muts
Laat het plantaardig rood
En de oosterse groene make-up onberoerd
En maquilleert zijn gezicht
Met een wonderlijke Manestraal.*

4 Eine blasse Wäscherin

Eine blasse Wäscherin
Wäscht zur Nachtzeit bleiche Tücher;
Nackte, silberweiße Arme
Streckt sie nieder in die Flut.

Durch die Lichtung schleichen Winde,
Leis bewegen sie den Strom.
Eine blasse Wäscherin
Wäscht zur Nachtzeit bleiche Tücher.

Und die sanfte Magd des Himmels,
Von den Zweigen zart umschmeichelt,
Breitet auf die dunklen Wiesen
Ihre lichtgewobnen Linnen -
Eine blasse Wäscherin.

5 Valse de Chopin

Wie ein blasser Tropfen Bluts
Färbt die Lippen einer Kranken,
Also ruht auf diesen Tönen
Ein vernichtungssüchtger Reiz.

Wilder Lust Accorde stören
Der Verzweiflung eisigen Traum -
Wie ein blasser Tropfen Bluts
Färbt die Lippen einer Kranken.

Heiß und jauchzend, süß und schmachtend,
Melancholisch düstrer Walzer,
Kommst mir nimmer aus den Sinnen!
Haftest mir an den Gedanken,
Wie ein blasser Tropfen Bluts!

Maan boven wasplaats

*Als een bleke wasvrouw
Wast ze haar blanke linnen,
Haar zilveren armen bloot
Langs het zingende water.*

*Door fluiten zonder bek blaast
De wind over de open plek.
Als een bleke wasvrouw
Wast ze haar blanke linnen.*

*De hemelse zachte werkster
Knoot heur rok over de heup,
Zachtjes door de takken gekust,
Spreidt ze haar lichtend linnen,
Als een bleke wasvrouw.*

Chopin wals

*Als een bloederige fluim
Uit de mond van de tering
Valt uit zijn muziek
Een doodse klagende charme.*

*Een rood geluid, van witte dromen
Fleurt de bleke mantel op
Als een bloederige fluim
Uit de mond van de tering.*

*Bijna lichamelijk proeft
Het thema, zacht gewelddadig
Is de weemoedige wals
Die me toch een flauwe smaak laat
Als een bloederige fluim.*

6 Madonna

Steig, o Mutter aller Schmerzen,
Auf den Altar meiner Verse!
Blut aus deinen magren Brüsten
Hat des Schwertes Wut vergossen.

Deine ewig frischen Wunden
Gleichen Augen, rot und offen.
Steig, o Mutter aller Schmerzen,
Auf den Altar meiner Verse!

In den abgekehrten Händen
Hältst du deines Sohnes Leiche,
Ihn zu zeigen aller Menschheit -
Doch der Blick der Menschen meidet
Dich, o Mutter aller Schmerzen!

7 Der kranke Mond

Du nächtig todeskranker Mond
Dort auf des Himmels schwarzem Pfühl,
Dein Blick, so fiebernd übergroß,
Bannt mich wie fremde Melodie.

An unstillbarem Liebesleid
Stirbst du, an Sehnsucht, tief erstickt,
Du nächtig todeskranker Mond
Dort auf des Himmels schwarzem Pfühl.

Den Liebsten, der im Sinnenrausch
Gedankenlos zur Liebsten schleicht,
Belustigt deiner Strahlen Spiel -
Dein bleiches, qualgebornes Blut,
Du nächtig todeskranker Mond.

Aanroeping

*O Lieve Vrouw van Smarten,
Kom op het altaar van mijn verzen.
Een zwaard, zeer zinneloos,
Heeft uw magere borst doorboord.*

*U bloedt uit open wonden,
Als uit ogen, rood en groot.
O Lieve Vrouw van Smarten,
Kom op het altaar van mijn verzen.*

*In uw sterk verzwakte handen ligt paars
Uw Zoon, met zijn verslagen armen.
Maar de mensen die vallen
en vergaan, geloven niet.
O Lieve Vrouw van Smarten.*

Zieke maan

*O nachtelijke, uitgeteerde Maan,
Op het zwarte kussen van de hemel
Lonkt jouw overgrote, koortsige blik
Mij als een melodie.*

*Je sterft aan 'n ingebeelde liefde,
En een verzwegen verlangen,
O nachtelijke, uitgeteerde Maan,
Op het zwarte hemelkussen.*

*Maar in zijn zinnelijk begeren
Ziet de minnaar, die zorgeloos
Voorbijgaat, jouw bloed, blank en
Melancholisch voor lieflijke stralen aan,
O nachtelijke, uitgeteerde Maan.*

8 Nacht

Finstre, schwarze Riesenfalter
Töteten der Sonne Glanz.
Ein geschlossnes Zauberbuch,
Ruht der Horizont - verschwiegen.

Aus dem Qualm verlornen Tiefen
Steigt ein Duft, Erinnerung mordend!
Finstre, schwarze Riesenfalter
Töteten der Sonne Glanz.

Und vom Himmel erdenwärts
Senken sich mit schweren Schwingen
Unsichtbar die Ungetüme
Auf die Menschenherzen nieder ...
Finstre, schwarze Riesenfalter.

9 Gebet an Pierrot

Pierrot! Mein Lachen
Hab ich verlernt!
Das Bild des Glanzes
Zerfloß - Zerfloß!

Schwarz weht die Flagge
Mir nun vom Mast.
Pierrot! Mein Lachen
Hab ich verlernt!

O gieb mir wieder,
Roßarzt der Seele,
Schneemann der Lyrik,
Durchlaucht vom Monde,
Pierrot - mein Lachen!

Zwarte Vlinders

*Sinistere zwarte vlinders
Hebben de luister van de zon gedooft,
En de horizon lijkt een boek vol toverspreuken,
Elke avond vol inkt beklad.*

*Uit geheime wierookvaten stijgt
Een parfum dat de herinnering vertroebelt:
Sinistere zwarte vlinders
Hebben de luister van de zon gedooft.*

*Monsters met kleverige zuigers
Zoeken bloed te drinken
En als zwart stof uit de hemel
Dalen op onze wanhoop neer
Sinistere zwarte vlinders.*

Smeekschrift

*O Pierrot! De veer van de lach
Heb ik tussen mijn tanden gebroken:
De heldere glans is uitgewist
In een luchtspiegeling als bij Shakespeare.*

*Aan de mast van mijn droevig schip
Waait er nu een zwarte vlag:
O Pierrot! De veer van de lach
Heb ik tussen mijn tanden gebroken.*

*Wanneer, o grote dichter,
Heelmeester van de ziel,
Aanbiddelijke sneeuw van het verleden,
Gezicht van de Maan, edele heer,
O Pierrot, wanneer geef je me
De veer van mijn lach terug?*

10 Raub

Rote, fürstliche Rubine,
Blutge Tropfen alten Ruhmes,
Schlummern in den Totenschreinen,
Drunten in den Grabgewölben.

Nachts, mit seinen Zechkumpanen,
Steigt Pierrot hinab - zu rauben
Rote, fürstliche Rubine,
Blutge Tropfen alten Ruhmes.

Doch da - sträuben sich die Haare,
Bleiche Furcht bannt sie am Platze:
Durch die Finsternis - wie Augen! -
Stieren aus den Totenschreinen
Rote, fürstliche Rubine.

11 Rote Messe

Zu grausem Abendmahle,
Beim Blendeglanz des Goldes,
Beim Flackerschein der Kerzen,
Naht dem Altar - Pierrot!

Die Hand, die gottgeweihte,
Zerreißt die Priesterkleider
Zu grausem Abendmahle,
Beim Blendeglanz des Goldes.

Mit segnender Geberde
Zeigt er den banger Seelen
Die triefend rote Hostie:
Sein Herz - in blutgen Fingern -
Zu grausem Abendmahle!

Pietje de dief

*Langs lange bange keldergewelven
In de holten van een kast
Sluimeren souvereine rode robijnen
Met moord en glorie in hun lijnen.*

*Op een dag wil Pietje
Samen met een stel bandieten
De souvereine rode, van moord
En glorie doordrenkte robijnen
Gaan roven en zich dan bezatten.*

*Maar hun haren gaan staan van de angst:
Van in de diepte der juwelenkistjes
Tussen het fluweel en het moiré
Vatten de souvereine rode robijnen vlam
Als ogen in de zwarte nacht!*

Rode mis

*Voor het wrede Avondmaal,
Onder een bliksem van verblindend goud
En kaarsen met onrustige vlam,
Verlaat Pierrot de sacristie.*

*Zijn hand, Gods Genade toegewijd,
Verscheurt zijn witte gewaden,
Voor het wrede Avondmaal,
Onder een bliksem van verblindend goud.*

*En met een breed gebaar van verzoening
Toont hij de bevende gelovigen,
Tussen zijn bloedende vingers zijn hart,
- Als een afgrijpselijke rode hostie
Voor het wrede Avondmaal.*

12 Galgenlied

Die dürre Dirne
Mit langem Halse
Wird seine letzte
Geliebte sein.

In seinem Hirne
Steckt wie ein Nagel
Die dürre Dirne
Mit langem Halse.

Schlank wie die Pinie,
Am Hals ein Zöpfchen -
Wollüstig wird sie
Den Schelm umhalsen,
Die dürre Dirne!

13 Enthauptung

Der Mond, ein blankes Türkenschwert
Auf einem schwarzen Seidenkissen,
Gespenstisch groß - dräut er hinab
Durch schmerzendunkle Nacht.

Pierrot irrt ohne Rast umher
Und starrt empor in Todesängsten
Zum Mond, dem blanken Türkenschwert
Auf einem schwarzen Seidenkissen.

Es schlottern unter ihm die Knie,
Ohnmächtig bricht er jäh zusammen.
Er wähnt: es sause strafend schon
Auf seinen Sünderhals hernieder
Der Mond, das blanke Türkenschwert.

Galgelied

*De schrale verliefde met de lange hals
Zal de laatste geliefde zijn,
Van deze radeloze treuzelaar,
Deze armzalige hemelveroveraar.*

*Dronken dringt deze gedachte
Zich spijkervast in zijn hoofd:
De schrale verliefde met de lange hals
Zal zijn laatste geliefde zijn.*

*Zij is slank als een riet;
Aan haar hals danst een vlecht,
En in haar omstregelende streling
Zal ze hem wellustig laten genieten,
De schrale verliefde met de lange hals.*

Onthoofding

*De Maan kromt als een zwaard
Op een donker zijden kussen,
In de nachtelijke lichtkring
Van de fantastische, vervloekte hemel.*

*Een lange, zwerfende Pierrot
Haakt met kermisgebaren naar de Maan
Die als een wit kromzwaard
Op een donker gevlamd kussen ligt.*

*Hij wankelt, knielt en droomt
In de oneindige duisternis
Zijn dood als zoenoffer:
De Maan hakt als een kromzwaard,
fluitend, zijn hoofd van zijn hals.*

14 Die Kreuze

Heilige Kreuze sind die Verse,
Dran die Dichter stumm verbluten,
Blindgeschlagen von der Geier
Flatterndem Gespensterschwarme!

In den Leibern schwelgten Schwerter,
Prunkend in des Blutes Scharlach!
Heilige Kreuze sind die Verse,
Dran die Dichter stumm verbluten.

Tot das Haupt - erstarrt die Locken -
Fern, verweht der Lärm des Pöbels.
Langsam sinkt die Sonne nieder,
Eine rote Königskrone. -
Heilige Kreuze sind die Verse!

15 Heimweh

Lieulich klagend - ein krystallnes Seufzen
Aus Italiens alter Pantomime,
Klingts herüber: wie Pierrot so hölzern,
So modern sentimental geworden.

Und es tönt durch seines Herzens Wüste,
Tönt gedämpft durch alle Sinne wieder,
Lieulich klagend - ein krystallnes Seufzen
Aus Italiens alter Pantomime.

Da vergißt Pierrot die Trauermienen!
Durch den bleichen Feuerschein des Mondes,
Durch des Lichtmeers Fluten - schweift die Sehnsucht
Kühn hinauf, empor zum Heimathimmel,
Lieulich klagend - ein krystallnes Seufzen!

De kruisen

*Mooie verzen zijn grote kruisen
Waar aan de Dichters doodbloeden,
Verblind door lammergieren
Die als angsten voorbijvliegen.*

*Koude lijken hebben scharlaken feesten
Aan het zwaard der gerechtigheid geofferd:
Gedichten zijn grote kruisen
Waar aan Dichters roodbloeden.*

*Zij stierven met haren die ten berge rezen
Ver van het geschreeuw van het volk
De zonsondergangen boven hun hoofd
Zijn als koningskronen!
Mooie verzen zijn als kruisen!*

Heimwee

*Als een zacht kristallen zucht
Uit oude pantomimespelen
Klinkt het tot hier: hoe ze Pierrot
Zo houderig en sentimenteel beklagen.*

*En het weerklinkt in de woestenij
Van zijn ziel in verstilde noten
Als een zacht kristallen zucht
Uit oude pantomimespelen.*

*Hij vergeet zijn stuurs gezicht
Door de blanke hemelbranden
Van de maan, door de aanzwellende golven
Zweeft zijn spijt voor de geboortevlucht
Als een zacht kristallen zucht.*

16 Gemeinheit!

In den blanken Kopf Cassanders,
Dessen Schrein die Luft durchzetert,
Bohrt Pierrot mit Heuchlermienen,
Zärtlich - einen Schädelbohrer!

Darauf stopft er mit dem Daumen
Seinen echten türkschen Taback
In den blanken Kopf Cassanders,
Dessen Schrein die Luft durchzetert!

Dann dreht er ein Rohr von Weichsel
Hinten in die glatte Glatze
Und behäbig schmaucht und pafft er
Seinen echten türkschen Taback
Aus dem blanken Kopf Cassanders!

17 Parodie

Stricknadeln, blank und blinkend,
In ihrem grauen Haar,
Sitzt die Duenna murmelnd,
Im roten Röckchen da.

Sie wartet in der Laube,
Sie liebt Pierrot mit Schmerzen,
Stricknadeln, blank und blinkend,
In ihrem grauen Haar.

Da plötzlich - horch! - ein Wispern!
Ein Windhauch kichert leise:
Der Mond, der böse Spötter,
Äfft nach mit seinen Strahlen -
Stricknadeln, blink und blank.

Wreedaardige Pierrot

*In het glanzende hoofd van Cassander,
Die met zijn kreten het trommelvlies doorboort,
Dringt de schedelboor,
Huichelachtig-teder.*

*De pijptabak die hij net heeft genomen,
Stopt hij met geniepige hand
In het glanzende hoofd van Cassander
Die met zijn kreten het trommelvlies doorboort.*

*Hij zet een pijpje van palissander
Aan de schedel, en de bleke opschepper
Zuigt met gloeiend rode lippen,
Tipt met de vinger asse af en rookt
Uit het glanzende hoofd van Cassander.*

Parodie

*Zie de naalden dansen
In het oude pruikenhaar.
Zij prevelt maar, de oude vrijster,
En wacht, in haar kersenrode rok.*

*In de tuin gaat zij Pierrot bespieden,
Op wie zij haar zinnen heeft gezet.
Zie de naalden dansen
In het oude pruikenhaar.*

*Dan hoort zij scherp als een mes
't Geluid van een vreemde bries:
De Maan die hoont en lacht.
Zie de naalden dansen
In het oude pruikenhaar.*

18 Der Mondfleck

Einen weißen Fleck des hellen Mondes
Auf dem Rücken seines schwarzen Rockes,
So spaziert Pierrot im lauen Abend,
Aufzusuchen Glück und Abenteuer.

Plötzlich stört ihn was an seinem Anzug,
Er beschaut sich rings und findet richtig -
Einen weißen Fleck des hellen Mondes
Auf dem Rücken seines schwarzen Rockes.

Warte! denkt er: das ist so ein Gipsfleck!
Wischt und wischt, doch - bringt ihn nicht herunter!
Und so geht er, giftgeschwollen, weiter,
Reibt und reibt bis an den frühen Morgen -
Einen weißen Fleck des hellen Mondes.

19 Serenade

Mit groteskem Riesenbogen
Kratzt Pierrot auf seiner Bratsche,
Wie der Storch auf einem Beine,
Knipst er trüb ein Pizzicato.

Plötzlich naht Cassander - wütend
Ob des nächtgen Virtuosen -
Mit groteskem Riesenbogen
Kratzt Pierrot auf seiner Bratsche.

Von sich wirft er jetzt die Bratsche:
Mit der delikaten Linken
Faßt den Kahlkopf er am Kragen -
Träumend spielt er auf der Glatze
Mit groteskem Riesenbogen.

De maanpoetser

*Pierrot-Willette maakt zich klaar
Om uit te gaan en ziet
Op de rug van zijn mooi zwart pak
Een heel bleke Manestraal.*

*Hij monstert zijn voorkomen
En ergert zich aan zijn opschik;
Er zit een bleke Manestraal
Op de rug van zijn jasje.*

*Hij denkt dat het een gipsvlek is
En begint ze weg te wrijven
Maar zonder resultaat ...
Op de drempel van zijn huis
Schrobt hij tot 's morgens vroeg
Op de bleke Manestraal.*

De serenade van Pierrot

*Met de strijkstok op valse noot,
Zijn vedel kwellend,
Plukt Pierrot pizzicato's
Voor het reigerswijfje op één poot.*

*Na een pose is daar Cassander boos,
En laakt de nachtse acrobaat,
Met de strijkstok op valse noot,
Zijn vedel kwellend.*

*Pierrot smijt hem in de goot
En teder grijpt hij
De kaalkop bij de kraag,
Striemt het buikje van de lastpost
Met de strijkstok op valse noot.*

20 Heimfahrt

Der Mondstrahl ist das Ruder,
Seerose dient als Boot:
Drauf fährt Pierrot gen Süden
Mit gutem Reisewind.

Der Strom summt tiefe Skalen
Und wiegt den leichten Kahn.
Der Mondstrahl ist das Ruder,
Seerose dient als Boot.

Nach Bergamo, zur Heimat,
Kehrt nun Pierrot zurück;
Schwach dämmert schon im Osten
Der grüne Horizont.
- Der Mondstrahl ist das Ruder.

21 O alter Duft

O alter Duft aus Märchenzeit,
Berauschest wieder meine Sinne!
Ein närrisch Heer von Schelmerein
Durchschwirrt die leichte Luft.

Ein glücklich Wünschen macht mich froh
Nach Freuden, die ich lang verachtet:
O alter Duft aus Märchenzeit,
Berauschest wieder mich!

All meinen Unmut gab ich preis;
Aus meinem sonnumrahmten Fenster
Beschau ich frei die liebe Welt
Und träum hinaus in selge Weiten ...
O alter Duft - aus Märchenzeit!

Vertrek van Pierrot

*Een straal van de Maan is de spaan,
Een witte waterlelie de sloep;
Hij zet koers, de bries vanachter,
Op een bleke rivier, naar Bergamo.*

*De golf waaiert vochtig uiteen
Onder het schuitje dat haar doorsnijdt.
Een straal van de Maan is de spaan,
Een witte waterlelie de sloep.*

*De besneeuwde koning van het mimedrama
Recht fier zijn kuif:
Als punch in een kom,
Vat de vage groene horizon vuur.
- Een straal van de Maan is de spaan.*

Parfums van Bergamo

*O oud parfum, heerlijk verstoven,
Je doet mij dronken loven
De zachte, gekke kluchten
Hier, in deze lichte luchten.*

*Eindelijk kan mijn verlangen zingen
Over lang misprezen dingen.
O oud parfum, heerlijk verstoven,
Je doet mij dronken loven.*

*Ik lig niet langer lusteloos
Maar zie door mijn ogen regenbogen
En 't blauw en hoog Geluk daarboven
Dat Watteau voor eeuwig koos.
O oud parfum, heerlijk verstoven!*

Oxalys

1 maart 1993. Acht jonge begaafde musici engageren zich in een gezamenlijk project en richten het kamermuziekensemble Oxalys op. Binnen Oxalys wordt ruimte gecreëerd voor de artistieke inbreng van elk lid van het ensemble. Het resultaat is een groep gedreven muzikanten met een grote muzikale verbondenheid. In de beginperiode legde het ensemble zich hoofdzakelijk toe op impressionistische werken en gaandeweg wordt het repertoire uitgebreid met klassieke, romantische en hedendaagse werken. Met een volgehouden drang naar perfectie, een drang naar vernieuwende en verfrissende programma-invulling en een aanstekelijk enthousiasme bouwde het ensemble in een mum van tijd een uitstekende reputatie op in binnen- en buitenland. Oxalys is inmiddels een vaste waarde in eigen land. Het ensemble werd in 1999 erkend door de Vlaamse Gemeenschap en wordt sindsdien structureel gesubsidieerd door het ministerie van cultuur. Oxalys is geregeld te gast op belangrijke festivals zoals het Festival van Vlaanderen en Ars Musica en is te beluisteren op concertpodia over het hele land. Het ensemble vindt ook een gewaardeerde partner in de Filharmonische Vereniging van Brussel. De deelname van Oxalys aan de masterclasses onder leiding van Thomas Kakuska en Valentin Erben van het Alban Berg Quartett, georganiseerd door de Stichting Euphonia in samenwerking met de Filharmonische Vereniging van Brussel, is niet onopgemerkt gebleven. Ze heeft ertoe geleid dat Oxalys tijdens het seizoen 2001-2002 een speciale cyclus heeft gekregen in de jaarprogrammatie van de Filharmonische Vereniging. Oxalys is sinds een aantal jaren teruggekeerd naar de plaats waar het allemaal begon: het Koninklijk Muziekconservatorium te Brussel, waar het ensemble sinds 1998 in residentie is.

Het Collectief

Vanuit een grote interesse voor nieuw te ontdekken repertoire en een enorme 'goesting' om het publiek bij deze zoektocht te betrekken, richtten fluitist Toon Fret, violist Wibert Aerts, cellist Martijn Vink, pianist Thomas Dieltjens en klarinettist Benjamin Dieltjens in 1997 het ensemble voor actuele muziek Het Collectief op. Met vaste stekken in Brussel, in de Gentse Rode Pomp en De Nieuwe Reeks te Leuven verkent het ensemble repertoire uit de voorbije eeuw, maar stelt expliciet de vraag naar de uitvoeringspraktijk van zowel de hedendaagse als de in de traditie ingebedde muziek. Een grote gedrevenheid, geschraagd door een bijzonder hoge instrumentale en algemeen muzikale kwaliteit, vormt de artistieke kern van het jonge ensemble, waarbij iedereen uitgenodigd wordt deze nieuwe muzikale horizons te ontdekken.

Robin Engelen

Robin Engelen werd in 1974 in Keulen geboren en groeide op in Siegen. Daar begeleidden Rolf Agop en Herbert Ermert hem bij zijn eerste dirigeerervaringen. In 1995 vatte hij zijn eigenlijke dirigentenstudie aan bij Wolf-Dieter Hauschild aan de Musikhochschule Karlsruhe, waar hij met grote onderscheiding afstudeerde. Hij volgde verscheidene masterclasses o.a. bij Jorma Panula. Robin Engelen gaf als dirigent en pianist concerten met het Landes-Jugend-Jazz-Orchester NRW, het Philharmonisches Orchester Südwestfalen, het Westfälisches Sinfonieorchester, de Baden-Badener Philharmonie en de Stuttgarter Philharmoniker. Robin Engelen is medeoprichter van Junge Kammerphilharmonie Klangwerk (1993), een jong kamerorkest waarvan hij de organisatie en programmakeuze zelf in handen heeft. Bij uitvoeringen van hedendaagse muziek werkte hij reeds samen met componisten als Frank Michael Beyer - wiens werk Choros I & II hij creëerde - Mauricio Kagel, Wolfgang Rihm, György Kurtag en Peter Eötvös. Sinds 1999 is Robin Engelen werkzaam aan de Staatsoper Stuttgart waar hij als assistent van chef-dirigent Lothar Zagrosek aan producties als 'Siegfried' en 'Götterdämmerung' meewerkte.

Jacqueline Janssen

Jacqueline Janssen werd in 1974 geboren te Geleen. Naast haar studie solozang aan het conservatorium van Maastricht, behaalde zij in 1998 het diploma muziekdramatische opleiding. Na haar studie aan het conservatorium volgde zij lessen bij Gemma Visser, Isabella Ganz, Angelina Ruzzafante en Mary King. Jacqueline heeft meegewerkt aan diverse operaproducties bij onder andere Het Onafhankelijk Toneel te Rotterdam ('The Rake's Progress' van Stravinsky en 'Vreemde Melodieën' van Chagas Rosa), Opera Zuid, ('L'elisir d'amore' van Donizetti, 'L'amour de trois oranges' van Prokofjev en 'Don Giovanni' van Mozart) en bij de operaklas van het Maastrichts conservatorium (o.a. 'Albert Herring' van Britten, 'Hänsel und Gretel' van Humperdinck, 'Der Diktator' van Krenek en 'Dido and Aeneas' van Purcell). Als soliste heeft zij gewerkt met diverse koren, het Limburgs Symphonie Orkest en met ensemble Contrait. Jacqueline vertolkte 'Pierrot Lunaire' diverse keren: in het seizoen 1999/2000 met het ensemble Gruppo Montebello onder leiding van Henk Guittart; in 2001, 2002 en 2003 heeft zij dit werk uitgevoerd in België en Zwitserland met Het Collectief onder leiding van Robin Engelen; tevens in maart 2002 bij Het Gelders Orkest. Verder voerde zij het uit in maart 2003 in de Muntchouwburg in Brussel met een ensemble van het orkest van de Muntchouwburg onder leiding van Alain Fanco. Verder werkte Jacqueline Janssen mee aan diverse muziektheaterproducties. Van april tot en met juli 2002 heeft Jacqueline Janssen meegewerkt aan een muziektheaterproductie bij Toneelgroep Oostpool te Arnhem waarin zij een gedeelte van de rol van Leila uit 'De Parelvisers' vertolkte. Bij het RO theater zong Jacqueline Janssen mee van december 2003 tot en met maart 2004 in de Twaalfde Nacht. Van februari tot en met mei 2004 zong zij Roxane in de opera 'Cyrano, de neus en het meisje' bij Xynix opera. Jacqueline Janssen is naast haar concertactiviteiten verbonden als zangdocente aan het Jeugdtheater Hofplein in Rotterdam en aan de Vrije Academie in Delft.

Laure Delcampe

Sopraan Laure Delcampe legde zich pas na haar studies piano op zang toe. Ze volgde lessen bij Jules Bastin aan het Koninklijk Muziekconservatorium van Brussel en bij Elena Nentwig, Lena Lootens, Michelle Wegwart en volgde enkele masterclasses bij Walter Berry. Delcampe werd laureate van de Belgische Stichting Roeping en behaalde in Frankrijk een Eerste prijs Opera en een Tweede prijs Lied op het Concours des Voix d'Or. Ze zingt regelmatig onder leiding van Alberto Zedda, Kasushi Ono, Marcello Viotti, Friedrich Pleyer, Patrick Davin, Louis Langrée, ... Ze zong Héro ('Béatrice et Bénédict') op het Festival Berlioz, Papagena ('Die Zauberflöte') in Avignon, in 'La Damnation de Faust' op de Chorégies d'Orange en is geregeld te gast in de Opéra Royal de Wallonie: 'Les Contes d'Hoffmann' (Olympia), 'Semiramis' (Azema) van Rossini, 'Die Entführung aus dem Serail' (Blonde),... en ze verleende haar medewerking aan verschillende kameropera's waaronder 'L'Homme qui prenait sa femme pour un chapeau' van Nyman en 'L'hygiène de l'assassin' van Schell. In de Munt zong ze Le Feu in 'L'Enfant et les sortilèges' van Ravel en Il Paggio in 'Ballata' van Luca Francesconi. Ze geeft concerten en recitals voor de Filharmonische Vereniging van Brussel, voor RTBF Musique3, Ars Musica,... Ze was te gast bij het Orchestre Philharmonique de Liège ('Le Roi David', Requiem van Mozart, 'An die Nacht' van Benoît Mernier), bij het Ricercar Consort, La Fenice, het Choeur de Chambre de Namur en les Agréments, het Orchestre de Chambre de Mons, bij Ensemble Musiques Nouvelles en Oxalys.

Xenia Meijer

Xenia Meijer studeerde solozang aan het Koninklijk Conservatorium te Den Haag. Zij behaalde in 1992 het diploma Uitvoerend Musicus cum laude en ontving de Nicolai-prijs 1992. Momenteel wordt zij gecoached door Margreet Honig. Xenia Meijer werkt regelmatig samen met de ensembles La Sfera Armoniosa en Al Ayre Espagnol. Verscheidene cd's die zij opnam met laatstgenoemd ensemble werden bekroond met prijzen, waaronder de Diapason d'Or. Ook op operagebied is Xenia Meijer zeer actief. Zo was zij in de afgelopen seizoenen te horen bij de Opera Factory Zurich, Nationale Reisopera, Opera aan het Spui, Opera Zuid, en het Grand Théâtre de Genève. De productie 'Dido and Aeneas' (Dido) van Opera aan het Spui werd door de NPS meerder malen op televisie uitgezonden. Dit seizoen zingt zij opnieuw als gastsoliste bij de Komische Oper Berlin in de Mozart opera's 'Cosi fan tutte' en 'Don Giovanni' (Despina/Zerlina) in de regie van Harry Kupfer. Tevens zong Xenia Meijer op uitnodiging van de Deense Radio de hoofdrol in de opera 'Carmen'. In december 1999 was zij opnieuw te beluisteren bij de Nationale Reisopera in 'Orfeo' van Monteverdi in de regie van Erik Vos; de productie werd in 2001 herhaald. In het seizoen 2001-2002 was Xenia Meijer te zien en te horen in de muziektheaterproductie 'De Kus, de Roes, de Kater' in de regie van Jurrian van Dongen, naast Hubert Claessens en Hans Eijsackers. Met verschillende gerenommeerde dirigenten heeft Xenia Meijer inmiddels samengewerkt, waaronder Michel Corboz, Ton Koopman, Ivan & Adam Fischer, Viktor Libermann, Jac van Steen, David Jones, Vladimir Spivakov, Kenneth Montgomery, Jaap van Zweden, etc. Xenia Meijer ontving de prestigieuze Philip Morris Finest Selection 1996 voor klassieke muziek, als eerste en tot nu toe enige zangeres. Deze prijs stelde haar in de gelegenheid een solo-cd op te nemen met het Neues Berliner Kammerorchester olv. Jac van Steen. De cd werd genomineerd voor een Edison 1998. In 1998 werd zij afgevaardigd door het Concertgebouw Amsterdam in de serie 'Rising Stars' en gaf zij in het kader van dit project recitals in Parijs, Wenen, Birmingham, Amsterdam, Stockholm, Athene, Keulen en Frankfurt.

Oxalys

viool

Shirly Laub
Frédéric d'Ursel

altviool

Elisabeth Smalt

cello

Martijn Vink

fluit

Toon Fret
Valérie Debaele

hobo

Kristien Cuppens

klarinet

Nathalie Lefèvre

harp

Annie Lavoisier

Het Collectief

viool

Wibert Aerts

cello

Martijn Vink

fluit

Toon Fret

klarinet

Benjamin Dieltjens

piano

Thomas Dieltjens